

Preferowane i realizowane modele związków

Opracowanie przygotowane na podstawie sondażu CBOS: „Potrzeby prokreacyjne oraz model rodziny”, zrealizowanego w maju 2012 roku.

W ramach sondażu CBOS jedną z poruszonych kwestii była wizji rodziny, a dokładniej podział ról między partnerami. Niemal połowa dorosłych Polek i Polaków (48%) uważa, że najlepszą sytuacją dla rodziny jest tzw. model partnerski, w którym partnerzy w równym stopniu poświęcają się pracy i obowiązkom domowym. Mniej więcej co czwarta badana osoba (27%) popiera model mieszany, kiedy to oboje pracują, ale mężczyzna poświęca więcej czasu na pracę zawodową, a kobieta łączy pracę zawodową z prowadzeniem domu i wychowaniem dzieci. Częściej niż co piąta osoba (22%) twierdzi natomiast, że utrzymaniem rodziny powinien zajmować się mąż (partner), a domem żona (partnerka), czyli preferuje tzw. model tradycyjny. Tylko jedna na sto ankietowanych osób (1%) uważa, że najlepiej dla rodziny jest wówczas, kiedy to partnerka pracuje i utrzymuje rodzinę, a partner przejmuje obowiązki domowe, czyli popiera tzw. model odwrócony.

W ciągu ostatnich piętnastu lat zmieniały się preferencje Polek i Polaków co do podziału ról w rodzinie. Rośnie przekonanie, że najlepszym rozwiązaniem jest równy podział obowiązków domowych i udział w pracy zawodowej. Przewagę nad kiedyś dominującym tradycyjnym podziałem ról zyskuje również rozwiązanie, w którym obydwój partnerzy pracują, ale domem zajmuje się głównie kobieta.

Preferencje co do modelu rodziny zależą od wielu czynników. Najbardziej znaczące to płeć, wykształcenie i ocena własnych warunków materialnych. Mężczyźni znacznie częściej niż kobiety uważają za najkorzystniejszy model tradycyjny (27% wobec 18%), natomiast kobiety dużo częściej niż mężczyźni wolałyby model partnerski (54% wobec 41%). Wśród osób z wykształceniem wyższym tylko co dziesiąta (10%) uważa, że mężczyzna jako jedyny żywiciel rodziny to najlepsze rozwiązanie, podczas gdy niemal dwie trzecie z nich (60%) wskazuje na równy podział obowiązków i czasu między życie zawodowe i dom. Także osoby z wykształceniem średnim, częściej niż słabiej wykształcone, preferują model partnerski, a rzadziej tradycyjny. Pogląd, że to mężczyzna powinien zarabiać wystarczająco i zaspokajać potrzeby rodziny, a kobieta ma zajmować się dziećmi wyrażają najczęściej osoby, które źle oceniają swoją sytuację materialną (33%), ale także wśród nich więcej (37%) wolałoby równy podział ról zawodowych i rodzinnych. Wśród badanych dobrze oceniających swoją sytuację materialną rzadziej niż co piąta osoba (18%) uważa, że najlepszy jest tradycyjny podział obowiązków, natomiast połowa (50%) preferuje model partnerski. W dość niewielkim stopniu preferencje w tym zakresie różnicuje stan cywilny. Wśród osób stanu wolnego oraz wśród żyjących w związkach formalnych co piąta osoba sądzi, że najlepszy dla rodziny jest model tradycyjny.

Natomiast osoby, które nie są małżeństwem i nigdy go nie zawarły, częściej niż osoby pozostające w związkach formalnych preferują model partnerski, a rzadziej mieszany.

Osoby żyjące w związkach, czy to formalnych czy nieformalnych, spytano także w ramach badania, która sytuacja najlepiej opisuje podział ról w ich rodzinach. Częściej niż co czwarta badana osoba (28%) deklarowała, że w jej związku (rodzinie) zarówno żona (partnerka), jak i mąż (partner) w równym stopniu poświęcają się pracy zawodowej i prowadzeniu domu oraz opiece nad dziećmi. Niemal równie często (26%) obydwójce partnerzy byli zaangażowani w pracę zawodową i obowiązki rodzinne, kobieta jednak poświęcała więcej czasu rodzinie, natomiast mężczyzna skupiał się bardziej na pracy zawodowej. Co piąta badana osoba będąca w związku (20%) twierdziła, że w jej rodzinie na zaspokojenie potrzeb zarabia mąż (partner), natomiast żona (partnerka) zajmuje się prowadzeniem domu i wychowywaniem dzieci. Odwrotny układ, w którym zarabiała partnerka, a partner opiekował się domem i dziećmi, obowiązywał w bardzo niewielu rodzinach (3%). Natomiast mniej więcej co ósma badana osoba pozostająca w związku (13%) deklarowała, że żaden z partnerów nie pracuje zawodowo.

Zestawienie modeli preferowanych z realizowanymi pozwala stwierdzić, na ile podział obowiązków domowych jest wynikiem wyboru partnerów, a na ile innych okoliczności. Trzy czwarte spośród badanych osób realizujących model partnerski (72%) uważało, że jest on najlepszy. Pozostałe osoby z tej grupy równie często wybierały opcję, by to mężczyzna był w stanie zaspokoić potrzeby rodziny, a kobieta mogła zająć się domem (14%), jak i by kobieta mogła łączyć obie role – pracownicy i gospodyni domowej (13%). Wśród respondentek/respondentów realizujących model mieszany połowa (50%) uważała, że jest to rozwiązanie najlepsze. Natomiast mniej więcej co czwarta osoba z tej grupy preferowałaby równy podział obowiązków zawodowych i domowych (26%) lub przeniesienie odpowiedzialności za zaspokojenie potrzeb rodziny na męża, a za prowadzenie domu i wychowywanie dzieci na żonę (22%). Najmniej zadowolone z podziału obowiązków były osoby, w których związkach obowiązywał tradycyjny podział ról. Tylko co trzecia badana osoba z tej grupy (37%) uważała to za najlepsze rozwiązanie dla rodziny. Mniej więcej tyle samo osób (38%) wolałoby realizować model partnerski, a co czwarta (24%) – model mieszany.